

BARTA LAJOS: SZERELEM

SZÍNES, SZÍNTELEN

A szolnoki *Szerelem* nem a század elején játszódik. Nincsen milió, polgári szobabelső, csipketerítő, nipp, pamlag, nincsenek kézimunkázó lányok és édesanyák. Nincs alma-szagú századelő, poros kisváros, unalmas polgári élet. Nincsenek „naiv, egyszerű, erkölcsös milió, kis emberek kis érzelmi viharai” (az 1916-os bemutató kritikusa fogalmazott így). Kopár, dísztelen falak vannak, egy egységesen kéesszürke szobában, kékes-szürke székekkel és asztallal, ugyanilyen jelmezekkel. De ez a szürke nem az a szürke - nem a szürkesség, hanem a szürke *stílus*, a *stilizáció*. (Egy gramofon van azért a sarokban, de ha felhúzzák, abból is valami repetitív - Glass? - zene szól.) Valamennyi lány s a Mama is egységesen vörössesszőke. Ebben a világban nyilván Lujza sem csak *áll az ablaknál*, amikor a Mama rászól, hogy „meglátnak a szomszédok”, hanem kibontott vörös hajával erotikusan táncol, szinte vonaglik. Ebben

a világban e három lány számára nem a szex a tét, hiszen abból jóformán mindenkinek jut. Jut Lujzának, akit a Pestre menő költő búcsúzóul megejt a színpalak mögött, és a szerelmi mámor örömkialtását a színen lévő Mama így nyugtázza: „Végre *elme*gy.” Jut a legkisebb lánynak is, aki a maga ablakon beugró katonáját nagy múltbeli gyakorlattal vetkőzteti, majd úgy húzza magára, mint egy profi. Amennyire naturális a vetkőztetés, annyira stilizált a szeretkezés: a lány a katona kardját huzigálja egyre gyorsabban ki-be, miközben ők maguk egymáson, egymás alatt fekszenek, beszélgetnek, lihegnek. E kétfajta stílus, nyelvezet keveredik, váltakozik szinte folyamatosan az előadásban. Az első pillanattól megelőlegezett szakítás a századelővel - és így a Szerelem-értelmezések jelentős részével - következtelen, hiszen egyrészt kevesen tudnak ebben az újfajta térben (stílusban) következetesen játszani, másrészt maga az

értelmezés is egyszer csak elakad.

Szalayné (Margitai Ági) lányait féltő, ám viszonyaikba mégis beletörődő, nyugalmat kereső, halk, de erélyes anyja. Egyedül ő kísérel meg egyensúlyt teremteni a stílusok között: következetes figurát alkot, mégis mindig *ebben* a közegben mozog, sajátjának tekinti ezt a rideg világot. Férjének (Czibulás Péter) viszont semmi köze a jelen világhoz, nem csak szerepe szerint; lányaival sem tud kapcsolatot teremteni. A lányok közül egyedül Lujza (Szőlőskei Tímea) „alakít”: egyedül neki van kapcsolata az anyjával, egyedül neki van „ügye”: a soha vissza nem térő költőhöz való ellentmondásos, de folyamatosan megmutatott viszonya - s így csak neki van saját története. Nelli (Császárs Gyöngyi) és Böske (Cseke Katinka) alakításaiban viszont a sokféle, egymást kizáró figura nincs egybegyúrva. Cseke Katinka hol hamvas szűzlányt, hol kiszolgált markotányosné alakít, Császárs Gyöngyi a viperától a kezesbáránnyig, a delnőtől a vénkisasszonyig sokféle figurát játszik. Közös jeleneteik nem a *Három nővérre*, hanem a *Bernarda Alba háza* nővéreire emlékeztetnek.

Komoróczy (Benedek Miklós) úgy csöppen ebbe a viperafészekbe, mint egy holdbéli lény. Beszédstílusa, hanghordozása egy hipochonder agglegényé, igencsak agg legényé, aki naivitásánál, gyermekségénél fogva semmit sem lát abból, ami körülötte folyik. Ő a legstilizáltabb figura mindenki közül. Szőlőskei Tímeával igazi emberi mélységű pillanatai vannak.

A megelőlegezett stílusról a rendező Verebes István fokozatosan, de nem végérvényesen lemond, hiszen jóformán mindent a színészi alakításokra bíz. Azonban a Komoróczy betegágyánál megjelenő temetkezési vállalkozót, aki groteszk gesztusokkal rendelteti meg a beteggel a saját temetését, erős reflektorfény emeli ki, mint egy konferansziét; ez a jelenet az eddigiekhez képest újabb stílus. Végül Nelli látogatja meg a beteget, és feleségszerepbe bújva, kedvesen, természetesen levest vesz elő kosárkájából, asztalt terít, cseveg, befekszik Komoróczy ágyába, aki egy darabig téblábol, majd beadja a derekát, és maga is ágyba bújik. A jelenet és színészi kivitelezése a kabarék stílusára emlékeztet.

TOMPA ANDREA

Benedek Miklós (Komoróczy) és Szőlőskei Tímea (Lujza) (Szűcs Zoltán felvétele)

Barta Lajos: Szerelem

(Szigligeti Színház, Szolnok)

Díszlet: Kis-Kovács Gergely. Jelmez: Torday Hajnal. Zene: Selmeczi György. Rendezte: Verebes István.

Szereplők: Benedek Miklós, Czibulás Péter, Margitai Ági, Császárs Gyöngyi, Szőlőskei Tímea, Cseke Katinka.